

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

محمد طاهر - امریکا

۱۷ فبروری ۲۰۲۳

جنبش زنان و طالبان

بخش ۲۱

زنان و برخورد حکومت سرداران

سردار محمد هاشم خان

استبداد و خود کامگی محمد نادر شاه، عدم اجرای وعده برگشت مجدد امان الله خان، آوازه رابطه نزدیک شاه با انگلیس ها، کشتار و تصفیه مخالفان سیاسی... بعضی گروه های مخالف نادر شاه را عقده مند گردانید. روشنفکران پراکنده بودند و جسارت اقدام به مبارزه علنی علیه نادر شاه را نداشتند. خبر چینیان بیشماری در هر گوشه و کنار کشور، کشیک می دادند، از اینرو هیچ فرد و یا گروهی طرح انتقام جویی خود را با دیگران شریک نمی ساخت تا مبادا افشاء گردد.

عبدالخالق خان جوان که از منطقه هزاره و از خانواده زحمتکش جامعه بود، حتی رفقایش را که در تفرجگاه استالاف با آنها تمرین انداخت با تفنگچه را می کرد، از اقدام خود در روز ۱۶ عقرب ۱۳۱۲ (۸ نومبر ۱۹۳۳) آگاه نکرد. اگر هم یکی از آنها آگاهی داشت تا آخرین نفس زیر شکنجه لب ننگشود. عبدالخالق ۱۷ ساله که در بین شاگردان معارف ایستاده بود، هنگام عبور محمد نادر شاه از مقابل صف شاگردان با آتش سه مرمی تفنگچه دست داشته خود سینه نادر شاه را شکافت و نقش بر زمینش ساخت.

سه ساعت بعد از فوت نادر شاه، با بیعت قشله های سپاه کابل و با صدای توپ ها، پادشاه گردشی به سمع مردم بی خیر کابل و دیگر شهروندان کشور اعلان و محمد ظاهر جوان ۱۸ ساله پادشاه افغانستان شد. اقتدار واقعی به محمد هاشم خان صدراعظم و شاه محمود خان وزیر دفاع انتقال یافت و محمد ظاهر شاه حدود ۱۷ سال قدرتی برای مداخله در امور سلطنت را نداشت.

خط مشی حکومت جدید به امضای محمد ظاهر شاه، در روزنامه اصلاح به تاریخ ۴ قوس ۱۳۱۲ به نشر رسید که مردم را مکلف به اجرای خط مشی و قانون اساسی دوره سلطنت نادر شاه می ساخت. محمد هاشم خان مجدداً صدراعظم و اعضای کابینه خود را قرار ذیل: شاه محمود خان وزیر حربیه، محمد گل خان مهمند وزیر داخله، سردار فیض محمد خان زکریا وزیر خارجه، الله نواز خان هندی وزیر فواید عامه، سردار احمد علی خان از خانواده شاه وزیر معارف،

فضل احمد خان مجددی نماینده روحانیون وزیر عدلیه، میرزا محمد خان یفتلی وزیر تجارت، سردار محمد اکبر خان رئیس مستقل طبیه، و رحیم الله خان زرگر رئیس مستقل مخابرات، تعیین کرد.

بعد از ترور نادر شاه حکومت بیشتر از مردم افغانستان خوف داشت. شاه محمود خان برای قایم ساختن حاکمیت سلطنتی به طور عاجل حکومت نظامی برقرار کرد و دست به گیر و گرفت، و لچک و زو لانه، زندان، و شکنجه رفقای عبدالخالق، استادان و شاگردان معارف، مسئولین وزارت معارف و جوانان روشنفکر که قلب شان به خاطر آزادی، وطن پرستی و مبارزه با اجنبی می تپید، زد. در جریان تحقیق از شیوه های جدید و آلات مختلف شکنجه چون چوب بید، میخ، ریسمان، چکش، قین و فانه، آلات تیل داغ، گلوله های آهنین با دسته چوبی، و منقل آتش، و... استفاده گردید.

فیصله محکمه شرعی (زیر نام شریعت اسلامی)، با شهادت شهود ساختگی، اعترافات اجباری، و مجالس جعلی، با تصدیق و مهر قاضیان مرافعه، ابتدائیه و تمیز، شانزده نفر به شمول عبدالخالق را محکوم به اعدام و ۹ نفر روشنفکر مخالف حکومت را از اعدام عفو و محکوم به حبس نمود. مطابق آن فیصله، عبدالخالق را به طرز «مثله» چنان که چشمش را که با آن تفنگچه را نشانه گرفته بود با تیغ برهنه کشیده و انگشتش را که با آن فیر نموده بود با لب تیغ قطع کردند و بدن او را با برچه تفنگ سوراخ سوراخ نمودند و باقی محکومان به اعدام را در میدان ده مزنگ، عصر روز ۲۶ قوس ۱۳۱۲ (۱۸ دسمبر ۱۹۳۳) حلق آویز کردند. خبر فیصله محکمه ضم سند جعلی اقرار عبدالخالق و کشتار دسته جمعی در ۲۹ قوس ۱۳۱۲ در شماره ۱۱۶ روز نامه اصلاح به چاپ رسید.

محمد هاشم خان طی ۱۷ سال، حکومت مطلقه را با تبلیغ «دیوارها موش و موشها گوش دارند»، با خرید خبر چینهایی در میان خانواده ها زیر نظر گرفت. با درس از «تفرقه بینداز و حکومت کن» به تفرقه اندازی زبانی، نژادی، محلی، و مذهبی بین مردم پرداخت. آزادی خواهان و مساوات طلبان و مبصران سیاسی را که در باره سیاست داخلی و خارجی حکومت گپ می زدند، با برچسب «مرتد و خاین» محکوم به زندان ساخت. پنج روشنفکر حق گردهمایی را نداشتند، مکاتبات منصوب به روشنفکران در پوسته خانه ها باز و مطالعه می گردید. هیچ کس آزادانه حق سفر به خارج را نداشت و سفر از یک ولایت به ولایت دیگر بدون اجازه انجام گرفته نمی توانست. خدمتگزاران خانواده حکمران و دستگاه ضبط احوالات با پرداخت پول و دادن مقام چشم و گوش حکومت محمد هاشم خان گردیدند. رعب و ترس حکومت مطلق العنانی چنان زبان زد عام و خاص و خبر «سرچوک» شده بود که حتی وزیران کابینه از رئیس ضبط و احوالات ترس و هراس داشتند.

دو عموی شاه خود از ترس و هراس مردم جزئی از «محبوسان حکمران» گردیده بودند. محمد هاشم خان دیوارهای صدرات را با سیم برهنه برق احاطه کرده بود و از ترس، ترک اسب سواری نمود. دروازه های صدرات علاوه بر سپاهیان مسلح، به وسیله قطعات سواره نظام نیز محافظت می گردید. صدراعظم توسط موتر و محافظ از دروازه های مختلف صدرات رفت و آمد می کرد. خانه شاه محمود خان نیز توسط عسکر مسلح نگهبانی می گردید.

محمد هاشم خان گرچه بنیه مالی دولت و چرخ های اقتصادی کشور را تقویت و فعال نمود. بی طرفی افغانستان را در جنگ دوم جهانی اعلام و روابط سیاسی با کشور های منطقه و جهان را گسترش داد. اما در رابطه به زنان نظر به سیاست محافظه کارانه حکومت در همسوئی با روحانیون به مقصد دل جوئی و نزدیک ساختن ایشان به دستگاه حاکم، مطابق مشی دولت که از زمان نادر شاه به میراث مانده بود، به زنان حق آزادی قایل نشد. زنان را از حقوق مشروع شان محروم ساخت. قفل دروازه مکاتب دختران باز نگردید. تطبیق حجاب اجباری برای دختران و زنان ادامه پیدا کرد. اسارت زنان در چهار دیوار خانه و سلطه مرد سالاری در افغانستان، صدمه بزرگی به نهضت زنان وارد کرد.

طولانی شدن جنگ جهانی دوم و سرنوشت آینده هند مستعمره انگلیس در سطح بین المللی، قیام مردم خدران پکتیا و قیام مسلحانه مردم کنر به ضد سلطنت، نفرت و انزجار مردم طی ده سال از رژیم، و فشار های زنان تحصیل کرده خاندان سلطنتی، بر محمد هاشم خان؛ او را مجبور ساخت تا در تعداد مکاتب و مدارس ابتدائی و پرو گرام های تدریسی و لوایح معارف تجدید نظر به عمل آورد و از تأسیس مدارس زنانه و کار زنان در برنامه های حکومت خود یاد آوری نماید. در سال ۱۹۳۴ع مکتب قابلیتگی و شفا خانه مستورات را که در دوره سلطنت حبیب الله کلکانی مسدود شده بود باز گشائی کرد. نظر به پیشنهاد "زینب" خانم سردار حشمت جان نواسه امیر شیر علی خان، در سال ۱۹۳۵، مکتب قابلیتگی در جوار شفا خانه مستورات افتتاح گردید و اداره آن بردوش "زینب جان" سپرده شد. در اثر فشار مردم و جبر زمان محمد هاشم خان در سال ۱۹۳۹ شفاخانه زنانه قندهار و در سال ۱۹۴۱ع لیسه زنانه کابل را تأسیس کرد. حکومت سردار شاه محمود خان و نهضت زنان افغانستان، را در بخش ۲۲ دنبال کنید. ادامه دارد.

منابع : افغانستان در مسیر تاریخ (م. غ. م. غبار)، زنان افغان زیر فشار... (دکتر سید. ع. کاظم)، تحلیل واقعات سیاسی افغانستان (ع. ح. مبارز)، افغانستان در پنج قرن اخیر (م. ص. فرهنگ)، خاطرات سیاسی سید قاسم رشتیا.

محمد ظاهر - امریکا

۱۵ فبروری ۲۰۲۳